

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy íven. Előfizetheti helyben a szerkesztő és kiadó tulajdonosnál úri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba a kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés felfogtatásáért és pontosan és jutányosan közöltetik.

Előfizetni elkésteknek teljes számu példánnyal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Névmagyarítás. Mit reméljünk az 1848'k esztendőitől? Országgyűlés: kerületi tanácskozások bevezetése a honosítási javaslat fölött; indítvány a csoportos bevándorlások megállítására. — Főrendi tábla: hitelesítése a köztelhelyesítés ügyében kelt főrendi viszonyzatnak Törvényhatóságok: Zala megye közgyűlése; igazságszolgáltatás Biharban; felvilágosítás a II. Andráshoz korabeli zsúdügyben.)

Külföld. (Amerika, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Olaszország, Oláhország) Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ócs. s ap. kir. felsége Miltenberger Miklós és Scheller Antal nemességre emelt tolnagegyei b. bíráknak vezették elő és pedig az elsőnek Millényire, a másodiknak Selényire változtathatóságát legkegy. megengedni méltóztatott.

Jedlicska N. a kuczelai várnagy és harminczadivatalnál ellenőr meghalálozott.

Mit reméljünk az 1848dik esztől?

Az óskori nemzetek jószágát bírták, kik velők az ég intéseit közzéolván, egyszersmind jövőendő sorsukra figyelmeztették őket, s előre kimondák vesztők vagy boldogulásokat. A nép isten-ihlette jóstehetséget tulajdonítja nekik, mert elég hanyag volt sorsáról önmaga gondolkozni s megakadályoztatásáról annak, mit könnyen legegyszerűbb észszel beláthatott volna, ha gondos szemmel vizsgálja végig állapotát.

Midőn bizonyos dologban a stadiumok oda fejlődnek, hogy a határ, mellybe az átlép, megerősítés nélkül tisztán látható, nem kívántatik pythiai lélek a történések előre mondására, — helyes körülmény tudással párosult összehasonlítás megfejt mindent sokszor egy pillanatra. Volt Izrael népének nem egy illyetén korszaka — s honfiat, kik őt sorsára figyelmeztették, mégis magasabb, jövőendőtől lényeként tisztelék.

Ennek oka részint abban keresendő, mivel a nép eszládias szerkezet formájú közt élén, írott törvények hiányában, élő szóval vezettetett, s nyilvános élete fejleményit kevesen kísérvén őrligyelemmel, ha ezek aztán a főállók körülmények s viszonyok eredményit előre láták s kijelenték: tisztelt jószágok állának a többiek fölött.

De találtatnak köztök tagadhatlanul olyanok is, kiknek hazájok sorsa fölötti fájdalomokban keserű hangokat adott ajkukra az ég — távol jövőendők igazságát rejlték magokban s ezek aztán a valódi látók.

Sem agyunkat nem érezzük hasonló égi fénytől megvilágítottatva, sem hazánk állapotát nem látjuk azonban olyan ponton, honnan jövőjére biztosan következtethetnénk, mind a mellett természetes formák közt, békes kifejlődés nyomán remélhetők legközelebb fejleményeit átalakulási processusunknak egykét vonással rajzolni bátorokunk.

Mit remélhetünk tehát az 1848dik esztendőitől?

Ha reményinket ohajtásinkhoz mérnök, akkor pillanatot alatt fölvirágoznék a hon, hir és dicsőség, hatalom és jóllet nimbuszától körülsugározatva; de nekünk ohajtásinkkal is csak a lehetőség határaig szabad terjeszkednünk, s reményink napja gyakrabban a felhők mögött, mint tiszta föllegtelen égen mutatkozik.

Immost nyilvánított ohajtásunk teljesülése munkatéljes évek — tán még századok műve; taglalgatásunk tárgya pedig csak az előttünk álló legközelebbi idő s névszerint: vajjon milyen eredményei lehetne a jelen eszt. nek azon esetben, ha az országgyűlés például még néhány hónapig tartana — közelgésében a törvény által megállapítandó évenkénti hongyüléshez?

Uraim! ez eset lehetséges és elkészülve kell lennünk reá, máris híresztelék egy külföldi lap, hogy országgyűlésünk nemsokára feloszlik; de noha légből kapott állításnak bélyegezzük e hírt, és sokkal nagyobb tisztelettel viseltetünk a kormány iránt, semhogy olyast mernénk fölteni róla, miszerint csak pusztá megnyitási s berekesztési szertartásokra hivatta volna össze messze tájakról s nagy költség mellett a tanácskozó honatyákat: mégis történhet, hogy az évenkénti országgyűlés tán keresztül menendvén, a mostani szokottnál rövidebb leszen, s erre a kormány előleg figyelmeztetendi is az ország Rendeit.

Ez esetben legfőbb munkásságot igénylendő a tanácskozó két testületől a haza érdeke; s ha azok minden erejüket megfeszítendik, munkálataikat a mostani körülmények közt lehető legnagyobb mértékben remélhetők egyezségi szellem lengendi át, a törvényalkotás végstadiumán kicsoda ki-

látások lehetnek számunkra? — szóval mit nyerünk azon áldozatért, mellyel az ország mind pénz mind időben tesz, jobbléteinek előmozdítása végett?

Előre nyilvánítjuk, miszerint gyanúsítani senkit nem akarunk, és valamint nem háritjuk a történések sikeretlenség okát egy részről a kormánypartra, úgy nem vádoljuk másról az ellenzékét sem, mintha legszebb ohajtásának megbuktatója netalán ő maga fogna majd lenni.

Csak megelőzni nem akarjuk a bíráló szerepet; — ha majd zátonyra kerül egy s más, mi haladásunk nélkülözhetetlen feltétele, találtatni fog ószinte keblü hazafi, szózatot emelendő az elnyomott jó ügy igazsága mellett, és találtatni fog Clio papjaiból, ki a bünösöket ennek itélőszéke elé vigye, nevek bélyegeztetésével.

Ki kellett nézeteket s azt a mi szívünket nyomta, mondanunk, mielőtt kitűzött kérdéseinkre válaszolnánk.

Vegyük most legelől a kir. előadásokat.

A nádorválasztás dicsősége még a múlt évet illeti, a jelen már csak a hon dicsőített elhunytának érdemei megörökítését követeli a nemzet loyálisától s ez nem is fog elmaradni.

A nép egyik legsúlyosb terhének — „élte mérgezőjének” — a katonai szállásolás és élelmezés pénzzel megváltatása, miután e tárgyban az országos határozat ugyszólván már bizonyos s a javaslat ez uttal a kormánytól eredt, egyike leendő a jelen országgyűlés jótékony végzeményinek.

A sz. kir. városok ügye, részint czélszerű módosításával a kormánytervnek, részint enyhítése vagy mellőzésével a kk. és rr. némely feltételeinek, szinte törvényes alapot nyerendi hihetőleg, alapot említnék csak, mert attól tartunk, hogy e kérdés nem fog még most egész terjedelmében s minden részleteiben eldönteni. Vajha csalódnánk! de a városok tökéletes belrendezése sok sarkalatos dolgot érint meg, mellyek körül még erős küzdelem lesznek. Erre vonatkozó elveiből az alsó tábla nem egyet lesz kénytelen még a jelen országgyűlésen feláldozni. Ez az, mit a kir. előadások „ok- és időszaki kifejlődésnek” neveznek. A szavazatszám iránt hamarabb fognak egyesülni. — Az egyházi rend szervezete tárgyalásához a rendek aligha kezdenek, mert eltöröltetését nem remélhetik, bővítését nem pártolndják. — A kerületek rendezésére úgy jó a sor, ha idő marad a városokébol.

Ha csak azon szellem, mellyben az ősiség s örökváltság fölött két jeles bírót tekintély nyilatkozott, fogna is a felső tábla részéről kezdet az alsó táblával, törvényeredvényre biztosabb kilátásunk lehetne, mint megcsökönnyülése mellett azon elveknek, mellyek e tekintetben a két táblánál egymásra kaczerkódnak.

Az ősiségi kérdés tisztába s rendbe hozatala maga majd egy rövid országgyűlést kíván, értetvén ugyanis, miszerint a vele közel összekötöttségben levő mellékkérdések hasonlólag eldöntessenek; névszerint a birtokviszonyok rendeztessenek, az e tárgybani perlekedés szabályoztassék, telekkönyvek behozassanak stb.

Az örökváltságra, ha hitelbank alkottatik s ezzel mind a jobbágnak fizetési képessége mind a földesurnak tőkebeli illetősége biztosítottatik, kényszerítést határozni, hogy a föld egyáltalában felszabadítottassék, nem lenne czéltalan. Illyetén föllett alatt egész s nem fél rendszabályt remélhetni, az utóbbi fogván egy lépéssel tovább mozdítani az ügyet mint most van. Gyökeres reformot kíván az ősiség is, de költve hiszszük, hogy azt a folyó eszt. művei közé számíthassuk.

Kereskedési s vámviszonyaink rendeztetése, miután az alkudozandó felek számlái tudomásunk szerint oly nagyon különböznek egymástól, s azon felül az egyik oly jogot vitat, mellyel a másik erősen ostromol, roppant megfeszülésbe kerülend, s csak azon esetre fog létesülni, ha mind a két fél higgadtan alkudozik s egyikök jókora áldozatokat tesz, akár látszatosak akár valóságosak legyenek ezek.

Annál több reményünk lehet az ipar s kereskedést előmozdító törvényekre, névszerint arra, hogy a közlekedési eszközök javítottassanak, szaporítottassanak, a kereskedés s ipar törvényes őtalm alá vétessék s gyümölcsei biztosítottassanak; az olly üdvösen működő iparegyesület hazafiai törekvései méltányoltassanak s pártoltassanak stb.

Nemkülönben az 1836. évi 21dik törvényezikk végrehajtása iránti sikeres intézkedés egy részről a mint valószínű, más részről úgy nemesak kívánatos, hanem szükséges

is, annak tanusítására, hogy a kormány, daczára minden aggodalmi s kétségeinek, miután ezeket eloszlatva találandja, kész a már egyszer meghozott törvényt végrehajtani, valamint hogy a nemzet ezt tekintélyének egész súlyával sürgetni s törvényei tiszteltetését eszközölni pillanatig sem mulasztja el.

Czél- és korszerű büntető s javító törvénykönyv kidolgozására, jóllehet e tárgyban már országos választványi munkálat, s ennek egy harmada fölött országos rendi megállapodás létezik, mégis tetemes idő fog még kívántatni; mindazáltal ama harmadrésze — a javító rendszerre, mellynek szüksége naponkint kiáltóbb, királyi megerősítést legelől s biztosan remélünk. — Ezen kívül

Az adó nagyszerű kérdése lesz a jelen országgyűlési küzdelem egyik legkitűnőbb czélpontja, de e keserű almába harapástól sok finnyás gyomor fog még vonakodni s igen örvidenének, ha sikerülne jóslatunk, miszerint a háziadót leemelvén a népvállairól, a közös teherviselés elvének kimondása mellett or. gos pénztárt is alakítsunk, melly fődözze legfőbb szükségünket.

Honosítási törvényre milyen szükségünk, olyan biztos kilátásunk.

Magyar nyelv s nemzetiség tekintetében is hihetőleg teljesülendnek a nemzet vágyai, miszerint erre nézve nem marad több intézkedendője.

Hátra van: népnevelés, bányászat, földművelés és számos egyéb tárgy, mellyek iránt mindazáltal korszerű intézkedéseket alkotni egy rövid országgyűlés alatt, legjobb akarat s fáradhatatlan munkásság mellett sem lehetséges.

Sérelemi téren nem fogunk messzire haladni s adja isten, hogy ne ez legyen oka majd a jelen esztendő eredménytelen lefolyásának. S. A.

ORSZÁGGYŰLÉS.

37ik kerül. ülés január 17kén reg. 9^{1/2} órakor, elnökök: Ambró Antal (Bars) és Schné László (Heves) jegyző Asztalos Pál, tárgy: honosítási és a külföldiekéről szóló t. javaslat folytatása. Ambró Antal elnök üdvözlölvén a rket, a napi renden levő tárgyra hja fel a rr. figyelmét. Asztalos Pál jegyző olvassa a honosítási s külföldiekéről szóló t. javaslat 23ik szakaszát, mellyre Bónis Samu (Szabolcs) fölszóltat s kijelenti: miképen a szakasz második pontját ki ohajtaná a szerkezetből hagyatni, mert ugymond ha ezen törvény meg fog maradni, azon esetre igen sokan fognak betödulni magyar ezredékbe s ezen módosítás elis fogadtatott. — Schné László elnök a szabolcsi módosítást ugyanazon oknál fogva, mellyet Szabolcs érdemes követe előadott, szinte pártolja. — Ambró Antal elnök azon kérdést terjeszti elő: elfogadtatik e a szabolcsi módosítás? Általános felelettel elfogadtatott.

Asztalos Pál jegyző olvassa a 24ik St, mellyre Bacheó Lajos (Trencsényim.) kijelenti, miképen nagyon szeretné, ha a szerkezetből a „gyárakban dolgoznak” kihagyatnék, mert ugymond akkor a magyarok szorítottatnának ki gyárainkból, szinte ily értelemben nyilatkozott Károlyi István (Pest város) kijelentvén, hogy nem kell ám gondolkodni, hogy a külföldiek sok hasznos gyárt állítanak fel hazánkban, a pesti gőzmalom Mosony megye nagy követének országosan elismert hazafiai buzgalma s hatályos fáradozásai után állítottatott fel társaság által részvények útján, hol is az építómester Thern semmivel sem érdemel több dicsőséget, mint bármelyik részvényes tagja e társaságnak, mert ő is egy volt a részvényes tagok közül, fáradságának pedig azonkívül is megkapta illó jutalmát, ezek szerint tehát nem érdemlik meg a külföldiek a 10 évi adómentességet, ha csak valamely különös hasznos találvánnyal nem gazdagítják honunkat, sőt szóló még azon esetben nem szeretné a külföldieket honfiainkkal egy kategóriába tételni. Ugyanazért ohajtaná a szerkezetből a 10 éves adómentességet kihagyatni. — Szintay János (Bereg) a 10 éves adómentességet szinte szeretné a szerkezetből kihagyatni — azonban

Asztalos Pál jegyző épen ellenkezőleg vélekedik Pest követével, mert ő ugymond a külföldi gyárosokat, műiparosokat megtelepedésökben nemesak megszorítani, vagy épen gátolni legtávolabbról sem akarja, sőt kívánja azoknak beköltözési ugyszinte megtelepítési körülményeit lehető leglágábbnak, legkedvezőbbnek határozatni, mert ugymond azokra hazánk tagadhatatlan szüksége van.

Hunkár Antal (Veszprém) Szinte ohajtaná, hogy a

külföldiek beköltözési és megtelepedési föltételeik mentől kedvezőbbek legyenek, mert hisz ugymond, ki merné tagadni, hogy a' műiparosoknak 's jó mesterembereknek majd minden európai nemzetek közt legnagyobb szükében vagyunk, itten több példát hoz fel szóló, nevezetesen ugymond, sokszor kérdezte a' vashámorokban: mi lehet annak oka, hogy a' magyarországi hámorokban nem tudnak jó kaszát csinálni? 's azon feleletet kapta: azért, mert Magyarországnak nincsenek emberei, kik a' vasat ugy kidolgoznak, mint például Angliában, bár a' materia itt is csak olly jó mint ott, ezeknél fogva a' szerkezetet pártolja.

Szentkirályi M. (Pest) Helyesnek látja a' 24ik §ban foglalt kedvezvényeket a' külföldiektől meg nem tagadtatni, egyébiránt azon véleményben van, hogy ezen kitételnek a' honosítási törvények közt semmi helye nincs — Lónya y G. (Zemplén) a' megtelepedett külföldieket semmikép sem kívánja adó alól fölmentetni. Bónis S. (Szabolcs) Ugy szeretné módosíttatni hogy: „minden vagyonától, élelem 's kereseti módotól” 'stb. 's ez minden észrevétel nélkül elfogadtatott.

A' „gyárakban dolgoznak“ a' szabolesi módosítással kimaradt. —

Szentiványi K. (Gömör) előadja, mikép közös tapasztalásból tudjuk, hogy Magyarországnak mily karban áll a' gyár és műipar élete, 's ezt nem is akarja hosszabban leírni. Magyarországnak tán egy megyéjében sem fejlett még ki annyira a' gyár és műipar világa, mint Gömör vmegyében 's azért az elégig még ott sem fejlett ki — hát még a' többi megyében mily gyenge lábban állanak a' gyárak! ezt a' tek. rr. igen bölcsen tudják 's azért a' megtelepedés föltételeit egyáltalában nem szeretné megszoríttatni.

Lónya y Meny. (Bereg. k.) kijelenti azon véleményét, miszerint ha már a' külföldi beköltöztek minden teher alól fölmentetnek is, de a' házi adó alól őket fölmenteni semmikép sem lehet. — Kende Zsig. (Szatmár. k.) előadja: mi kép Magyarországnak minden osztályok közt a' földmivelő osztályról van legkevésbé gondoskodva törvény által, ó részéről egyáltalában nem egyezhetik azon tulságos kedvezvényekbe, mellyekkel a' műiparos és gyáros osztály honunkban részesülend — de nem is látja annak olly nagy szükségét, mert ugymond Magyarországnak valamire való mesterember, vagy gyáros nem is beszél alól 30 percentnél 's ezt sőt többet is nyer; egyedül a' földmivelő osztály az, mellynek csak 2- vagy 3percentje is alig alig van biztosítva; pedig a' törvényhozás méltó figyelmét ez mindenké közt leginkább megérdemlené, mert valamint legnépesebb levén legtöbb lakost foglalkodtat, ugy szinte tagadhatlanul leghasznosabb legszükségesebb 's legelkerülhetlenebb osztály a' nemzetnek; ugyanazért nem látja helyesnek a' külföldieket adómentesíteni.

A sztalos Pál (jegyző) olvassa a' 25k §st, mellyre Olgyay Titusz (Pozsony. k.) indítványozza, hogy ezen egész §st maradjon ki a' szerkezetből, mert az a' 21ikben a' nélkül is egészen ben foglaltatik 's ezen indítvány minden észrevétel nélkül elfogadtatott.

A sztalos Pál (jegyző) olvassa a' 26ik §ot, mellynek 2ik pontjára — Szl u h a Imre (jász. k.) azon észrevételét jelenti, mikép szükségesnek látná abban világosan kimagyarázni a' személyes képességet 's kívánja hogy ez csupán „szerezési és rendelkezői” legyen. A sztalos Pál jegyző olvassa a' 28dik §st, melly észrevétel nélkül, valamint a' 29ik és 30ik kevés módosítással elfogadtatott. — Ezek után Szemeré Bertalan (Borsod) miután tapasztalásból tudja, hogy a' honunkban eddig megtelepedett külföldiek soha sem simultak nemzetiségünkhez, sőt az ellen mindig a' legengesztelhetlenebb gyűlöletet 's antipathiát táplálták keblökben, egy indítványt ajánl a' rrek figyelmébe, (közöndjük) mellyben t. vényé szeretné állapítani, hogy nemzetiségünk veszélyeztetése elkerülése tekintetéből senkinek a' külföldről sem egyenkint, sem csoportonkint 10 családon fölül honunkba bevándorolni 's megtelepedni ne legyen szabad. Ha ugymond szónok a' németnek vagy tónak érdekében áll nemzetiségüket terjeszteni, nekünk magyaroknak azt szilárdítani kétszerezett kötelességünk, 's azt veszélyeztetnünk még a' gyár és ipar fölvirágzásának rovására sem szabad 's erről szóló indítványát fölolvasta, mire Bónis (Szab.) úgy kívánja csak módosíttatni a' borsodi indítványt, hogy a' beköltözés és megtelepedés a' moldvai csángó magyarokra ne értessék, 's hogy azok mindenkor egyenkint, vagy csoportokban szabadon és minden legkisebb szorítás nélkül jöhessenek be. Ez értelemben Szentkirályi M. (Pest) szinté szükségesnek látná, ha a' kormány a' bányai hivatalok és

szolgálatokra magyarokat használna, nem pedig mint eddig külföldiekkel árasztotta el azon helyeket, ó részéről a' külföldiek gyarmatosítását, legyen az egyenkint vagy csoportonkint, mindenkép ellenzi, mert abból csak mindig veszély fenyegetheti nemzetiségünket, ezeknél fogva Borsodot pártolja. — Biró Imre (Arad) szinte nemesek károsnak, de egyszerűs mind veszedelmesnek találja a' külföldiek csoportos betódulását 's Borsodot pártolja. Pá z m á n d y D. (Komárom). Nem lehetvén nem pártolni a' borsodi indítványt, csak azon módosítással szeretne hozzájárulni, hogy vége a' 10 család iránt maradjon ki.

Szentiványi K. (Gömör) előadván, miszerint vannak emberek Németországban — kik Magyarországra különösen speculálnak — vannak Németországban irók és pedig liberalis szellemű irók, kik az ausztriai kormányt, ha Magyarországra, vagy épen nemzetiségére valamely reánk nézve üdvös lépést tesz, vagy concessiót ad, könyveikben, lapjaikban a' legegésb szavakkal fakadnak ki kárhóztatva azt tetteért, fontosnak látja e' tárgyat annyira, hogy erre nézve egy különös választványt szeretne kineveztetni. Tar n ó c z y Káz. (Nyitra) azon ohajlását nyilvánítja, miszerint azon külföldi magnásoknak, kik bármely saloni vagy társalgási ügyességök után magyar lányt vesznek el nőül, a' földi táblán helyök és szavazatjuk ne legyen; — egyébiránt Borsodot pártolja.

Justh József (Turóc) szintoly fontosnak tartja e' tárgyat, hogy azt illy hirtelenséggel elvégezni nem lehet 's azért választványt kívánna e' tárgybán kiküldeni, melly a' pesti, borsodi és szabolesi indítványból összevéve készítené egy l. javaslatot. Bónis Samu (Szabolcs): Miután a' honosítási és külföldiekről szóló l. javaslat be van fejezve, jónak látná mindjárt hozzácsatolni az absentismusi törvényeket. Ezután

Gr. András Gyula (Zemplén) azon okból, nehogy ezen megállapított honosítási törvényink a' külföldiek által kijátszathassanak, még egy §st indítványoz a' honosítási törvényekhez ragasztatni, „mellyben azon külföldiekre, kik hazai álnév alatt fekvő birtokot szerezni merészlenek, a' legszigorubb büntetés mondassék ki; mire Bónis Samu (Szabolcs) javasolja, hogy azon esetben a' külföldi birtokos magyarországi javaiba fektetett egész summáját veszítse el, kinek pedig neve alatt 's megegyezésével birta, becsületvesztéssel büntetessék, 's a' zempléni indítvány a' szabolesi módosítás mellett elfogadtatott. 'S ezzel a' gyűlés eloszlott.

Földrendi tábla. (23d. orsz. ülés) jan. 18án kezdete déli 12 órakor. (Tárgy: közös teherviselés iránti válaszüzenet hitelesítése). Az ülés megnyitásával Hubay József itélőmester olvassa fel a' közös teherviselés iránti válaszüzenet szerkezetét.

Nádoró fens. „Proponálnám a' mgos főrknek, hogy ezen szerkezetet §kint olvassák fel ismét, hogy annál könnyebben lehessen reá megtenni az észrevételeket“ mi elfogadtatván — Hubay József itélőm. pontonkint olvassa fel a' szerkezetet, mi közben gr. Pálffy József, gr. Desseffy Emil, Tihanyi Ferencz, gr. Batthyányi Lajos, gr. Szécsen Antal, országbíró, gr. Teleki László, b. Vay Miklós, Lonovics József püsp. gr. Almásy Móricz, Sikovics főisp. különféle szerkezeti módosításokat javasolván, a' szerkezet Lonovics József püsp. gr. Teleki László, gr. Almásy Móricz és utóbb nádoró fenségeknek elfogadott javaslatai szerint módosított és így hangzik:

Földrendi válasz a' közös teherviselés tárgyában. Ó cs. kir. főhűség 's a' mélt. főrdék azt hiszik, hogy feladásukat teljesítik, ha a' közsükségek fődözése végett, a' nemzet azon osztályainak, mellyek eddig rendes teherviseléstől mentesek voltak, ilyen terhekben részesülését, a' tek. kk. és rrel közremunkálva, törvényes intézkedések utján élethe léptetni ügyekeznek; minek már utóbbi országgyűlésen is bizonyoságát adták, midőn közszélokra állandó pénzalap előállítását kívánva, egyszerűs mind nyilváníták, hogy az e' végett alakítandó országos pénztárra, a' közös teherviselés elvének alkalmazását nem ellenzik, 's erre nézve a' tek. kk. és rrel meg is egyeztek. Ó cs. kir. főhűség 's a' mélt. főrdék most is ugy vannak meggyőződve, hogy a' fenförgő kérdés elhatározásánál, mellynek minden oldalról szerföltött fontos voltát és jelentőségét a' tek. kk. és r. is elismerik, a' szükséges alkotvány-szerű biztosítékok mellett, egyszerűs mind még más körülményekre, jelesül a' rendes teherviseléstől eddig mentes osztályoknak az eddigi törvények ótalma alatt kitéjlett viszonyaikra is méltányos figyelmet kell fődítani. 's mennyire csak lehet eltávoztatni mindazt, mi a' közös teherviselés elvének a' körülményekhez képesti tetteges alkalmazását hátráltathatná, vagy annak hibás alkalmazása által a' honnak felvirágztatása tekintetében kívánt, és reményelt eredmények valósulását nehezítené.

Mind ezek szem előtt tartását pedig annál mellőzhetlenebbnek látják a' mélt. főrdék, minél bizonyosabbnak tartják részükről is azt, hogy honunk jelen állapotában nem a' szükségekre a' források használatát, hanem a' forrásokhoz a' szükségek fedezését kell elvégezni.

Ezen nézetökből kimenne, a' fens. főrg 's a' mélt. főrdék annak ez uttal is nyilvánítása mellett: hogy a' közös teherviselés elvében megegyeznek 's a' törvényhozás fődadását annak részletes alkalmazásában keresik, és a' fizetésnek a' tek. kk. és r. üzenetükben említett két, táj u. m. a' házi adót és országos pénztárt, ezen elv részletes alkalmazásának tekintik; tárgybani érdemleges munkálkodás végett, egy országos választvány kiküldéséhez részükről is örömet járulnak, a' nélkül, hogy a' választvány munkálkodásában az említett tárgyak közül egyiknek vagy másiknak

előlegesen elsőbbséget kívánának tulajdonítani. Miért is, az országos választványnak utasítás nélküli kiküldetését czélszerűbbnek látván, a' tek. kk. és r. üzenetükben említett közvetlen és közvetett — direct és indirect — kulfők előleges használata iránti utasítást is, e' helyütt mellőzendőnek tartják; egyébiránt pedig mind a' fizetési kérdés egész öszvegének, mind a' nemesség eddigi tehermentesség ótalma alatt kifejlett anyagi állásának tekintetbe leendő vétele mellett, a' tárgy iránti vég elhatározásukat, az orsz. választvány jelentésétől függesztik fel.

Ezek levén a' fens. főrgnek 's a' mélt. főrdéknek e' tárgybani nézeteik, bizodalmasan felszólítják a' tek. kk. és rret, miszerint azokhoz részükről járulni sziveskedjenek.

Nádoró fens. „Tessék itélőmester urnak a' választványt legközelebb alkalommal átvinni a' tek. rrekhez, és most az ülést eloszlatom. Jövő ülésben pedig fel fogjuk venni az örökvaltság és a' magyar nyelv ügyét.“ — Ezzel a' mai ülés d. u. 1 órakor eloszlott. —

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

Zalamegye. Zala-Egerszeg. Január 17én rendkívüli közgyűlésre sereglének öszsze a' megye rendei. — Czélja e' rendkívüli közgyűlésnek a' követ urak által megküldött kerületi választvány munkálatnak tárgyalása, 's ezek nyomán pótló utasítás — adás volt. — Jelesen a' szabad kir. városok rendezését illetőleg Zala rendei oda utasítják követeiket: a' mennyire lehet akadályozzák a' főfelügyelők elfogadtatását 's ha ezt el nem érhetnék, csak a' nagyobb ros elkerüléseért egyezzenek azok elfogadásába; a' főfelügyelőket ugyan ó felsége nevezze, de a' kir. városok által fölterjesztett egyedekből; a' kir. városok követeinek választását a' legszélesebb alapra igyekezzenek kiterjeszteni, ugyanazért egyedül a' közvetlen választás mellett küzdjenek 'stb. Általában a' kir. városok függetlenítését sürgessék. — Kóvárvidéket, Jászkon- és Hajdukerületek példájára, iparkodjanak egy független — önálló kerületté emelni; ugy Zilah mezővárost is eddigi függetlenségi állapotában megtartani; az unitaria vallásnak pedig Magyarországnak szabad gyakorlást kivívni. Megyei törvényszékeken a' főispánok elnökösködését ne fogadják el, hanem olly törvény létrehozásán munkáljanak, miszerint a' megye önválasztotta elnökség a. bíráskodhassék; a' törvényszéki ülnökök fizetését pedig az országgyűlés határozza meg. 'stb. Többire követ uraknak, utasítás hiányában, szabad tér engedtetik a' megye szellemébeni szavazásra. — Ezek után egy tekintélyes táblabíró alkalmat vón a' mostani hongyűlésen történetek fölött rövid elemzést tartani. Magasztos szavakkal kiemélé a' szelid és lovagias szellemben készült alsótáblai felírást, 's hogy ez még is, mielőtt biztos partot érhetett, törtést szenvedni kénytelenült, a' felső táblának tulajdonítható; nézete szerint nem lehet szilárd lekü polgára e' honnak, kinek keblében sajnos érzelmeket nem gerjesztett az alsó tábla indítványozta felírás megbukása; 's minthogy a' törvényhozás kiegészítő részét Zalamegye is képezi, az utókor érdekében jegyzőkönyvileg kívánja kimondatni a' megye fájdalomát a' földrendi tábla többsége irányában, kik az alsótáblai felírást leszavazták; 's viszont ohajtja kifejezetni a' megye helyeslését az alsótábla ügyes tapintatáért, mellyel az alkudozások ösz-tövére mezejéről lelépve, a' felíratot egyszerűen letette. Ez indítvány közhelyeslést nyert. — Nem lehet említés nélkül hagyni, hogy hazánk jeles fia Deák Ferencz, ámbár Z. Egerszegben volt, rögtön támadt toroklájás következtében, gyűlésünket jelenlétével nem díszíthet; örömlükre szolgál azonban az, miszerint e' hó 13án 's 14én tartott 's országgyűlési utasításokat készítő választvány ülésében munkás részt vett. Olvasottat főispán helyettesíté ö mlga levele, mellyben a' főszámvevőnk halálával megürült hivatalra Nagy Sándort eddigi másod számvevőt helyettesíté, 's egyuttal táblabíróvá nevezé; másod számvevőségre Szigethy István és Hary Ágoston folyamodván, egyszerűen fognak ajánlatni. — A' hus árát főlebb emellük egy váltó krajczárral, tehát lesz 13—14 kr. törvényszékünk, mint már megirtuk, e' hó 24kén; rendes közgyűlésünk pedig február 21kén veendi kezdetét.

Nemzeti ovódnak tőkepenzének gyarapítására 17kén egy pengőrt belépti díj mellett sorshuzással párosult tánczestély rendeztetett. — Azonban a' hótörlesztők miatt sok bajjal járó utazás kellemetlensége a' különben vidadni szeretőket is hon tartóztatá; és így a' vegyesnemű megjelentek száma felszázat sem haladá meg (47 voltak), mit az ügyiránti buzgalomból, csak sajnálni lehet. R. l.

Biharból. Hazánkban a' birói felelősség mindedig csak boldog ohajtás levén, az igazság székeinek bitorlóji ellenében alig van más mód ellenörködésre, mint őket a' nyilvánosság, ezen igazságos biró előtt felmutatni 's ez által zsarnoki önkényök 's büntetést érdemlő visszaéléseik folytatásától kissé visszajeszteni. Illy czélből fogtam tollat most én is, felmutatandó egy bihari történetecskét, mint a' részrehajlatlan birói eljárás remek példányát; remélve a' t. szerkesztőség igazság-szeretetétől, valamint a' sajtó kezelőinek loyálisától is, hogy ezen szándékomban, mellyet egyedül az igazság 's elnyomott szabadság érdekében teendek, általok akadályoztatni nem fogok.

Van itt egy B. nevű jó nagy helység, mellynek több mint

1/3 része nemes. E' helység nemes községe egy olly férfit bir főhadnagyul, ki iljukurától folytonos hivataloskodása alatt már gyakran bebizonyítja, hogy nemesak hatalmát, de kötelességit is ismeri, 's ennek teljesítésében inkább mint amannak gyakorlásában örömet találja. — Azonban e' férfi, szerencsétlenségére, megérté a' kor igényeit, keblében is a' haladás szent vágya lángolt 's ennek tényezőit segíteni körében mindenkor elég befolyással bírt, noha ellenében a' megvesztegetés gyakran nagy mértékben próbáltatott. Ez nagy száka volt némely kolompasok szemében, fájt nekik, hogy e' helyre irányzott gyakori ármányaiknak egy, az egyenesség utjáról vesztegetés által el nem tántorítható férfi becsületességén mindenkor meg kelle törniök, 's e' miatt ohajtva vártak az alkalomra, mely által e' férfival egész boszszujokat éreztetessék. És az alkalom végre csakugyan eljött, alkalom, millyenről Aesop a' farkas és bárány című mesét ír, — de mely nekik elég volt arra, hogy általa boszszujokat kielégíthessék. — Hoszasz ohajtanék lenni, leírván itt az egész történetet, mely az említett alkalomra felhasználott, leírván a' módot, mely szerint az eljárás történt. De felfogván a' körülmény becsét, mely a' nyilvános közönyökbe igatandó kivált egyedi tudósításokat most lehetőleg összeszorítani parancsolja: rövid leszek; elmondván egyszerűen, mikép az említett alkalom nem más volt, mint az, hogy nevezett hadnagy, esküvel fogadott kötelességéhez híven, bizonyos hatósága alatti nemesnek, egy szomszéd megyei, senkitől nem ismert, 's magát nem is igazoló csendbízott által, minden igaz ok nélkül 's a' helybeli hatóság mellőztével, valódi Sobri módjára szándéklott megvasztatását megakadályoztatá. Mely tett, a' csendbízott által, egy derékszolgabírónak bepanaszoltatván, — ez által a' szegény hadnagy bünyfenítő törv. szék elibe idéztetett. — Nem akarom taglalni a' modort, — melyet ezen érdemes urak törvénytéli eljárásukban követének; — kellő fogalma lehet erről annak, ki egy délkeleti szomszéd országban az igazság-kiszolgáltatást ismeri; csak azt említem meg röviden, hogy az ítélet, melyet az igazságszeretetről általánosan ismert hadnagy fölött mondtak, olyan volt, mely egy lőtolvajnak sem vált volna gyalázatára; t. i. hivatalától örökös elmozdításra, három havi egyes börtön kegyeren vizen és mintegy 44 pft. pénzbüntetés. Egyébiránt, mennyire boszszu és kiszámítás mondatá velök ez ítéletet, megtetszik onnan, hogy midőn a' hadnagy, számos hurczoltatásai után, végre a' törvényszék előtt megjelentvén, tanuit is bejelenté, egy igen tisztelt táblabíró ur mindjárt így kiáltott rá: „mindegy, ha száz tanud van is, egyesbe mégysz' holott az ügy még ekkor fölsem vétetvén, azt nem is ismérheté; 's a' tanuk, kik a' helység előjáróji voltak, nemesak ki nem hallgatták az ítéletkimondás előtt, sőt „tolvajok és orgazdák zsirján felhízott gazembereknek neveztek, pedig becsületességben aligha versenyezhetnének velök azon jó urak. A' hadnagyot pedig, midőn magát menteni akará, a' szó teljes értelmében letorkolták. — De főleg világos ez ítélet törvénytelenége onnan, hogy azt azon hatalom is, mellynek azon párt — mellyből ezen törvényszék alakítva volt — jobb kezűl tartatik, maga mondom ezen hatalom is azt, — mint törvénytelen egyszerűen megsemmisítette, — bár, mint tudjuk ez csak igen igen ritka esetben 's csak mintegy kivételképen szokott történni. Csak hogy azon jó urak arról is gondoskodtak, hogy a' lehető megsemmisítés legalább a' legfőbbre nézve sikertelen legyen, 5 egész hét mulva juttatván fel a' pert a' nm. kancellariához, a' felkiváló parancs leérkezte után.

Ez tény uraim! tény ez elkövetve a' legünnepeltbb férfiak által, sőt oda jutott e' jeles megye, hogy a' békés polgároknak minden pillanatban rettegniök kell szabadságukért, — ha t. i. magokat aljas ezélok létesítésére eszközül használtatni nem akarják; oda jutott e' jeles megye, hogy midőn tiszt- vagy követválasztáskor, a' szabad nemes szavazata más férfura kéretik fel, remegve kérdi a' szegény szabad nemes: „de vajjon nem fognak é aztán börtönbe tétetni.“ Oda jutott e' jeles megye, hogy az egy értelemben nem levő hivatalnokok, kénytelenek magokat a' választásoktól elvonni, mert nyilván megigérik nekik, hogy „vagy ne jelenjenek a' választás helyén meg, vagy velök szavazzanak, mert különben kenyér nélkül maradnak.“ És most kérdem: van é ott legkisebb szikrája is a' lelki erőnek, hol a' boszszu illy aljas és nemtelen? Van é ott szine az erkölcsiségnek, hol az emberi jogokat illy kevésé tudják méltányolni? Hagyjatok fel, az erkölcs' és igazságsólt emlegetésével, mert kebletekben alig van ezek számára hely. De erősen hiszszük, — hogy előr egykor benneteket a' nemesis, melly megbünteti az atyák álnokságát a' fiakban harmad és negyedigzigen.

Soraimat egy ohajtással zárom be. Az ember legtöbb kincse a' szabadság! minden perc, melly attól elraboltatott, visszapótolhatlan, mint a' megölt élet. Már e' szabadság megőrzéséről, egyesekre úgy mint egész társaságra nézve, gondoskodni a' törvényhozó testület szép feladata, sőt kötelessége. Ott, hol a' törvénykezés jól van rendezve,

olly viszszaélések, mint főlebb érintém, nem történhetnek. Hol eskütszék létezik, ott az ártatlannak szabadsága biztosítva van. Mert alig hiszitek, hogy annak elvei szerint egy, az ártatlanra vétkest mondó testület alakítani lehetne. Hol nyilvános törvénykezés van, ott a' szabadság szinte biztosított; mert az ármány, a' sötétség ezen fajzata, borzad a' nyilvánosság szemébe nézni. 'S hol bírói felelősség van, ott a' hatalmasnak boszszujától nem kell minden perczen rettegni; mert a' helytelen boszszu, annak koholóra háramlik viszsza. — Fájdalom! nálunk ezek közül most egyik sem létezik, előtünk a' világos példa, miként használják itt némelyek az igazság székét boszszujok kielégítésére, a' nélkül, hogy ezért őket bárki kérdőre vonhatná, vagy a' helytelenül büntetettnek módjában volna ellenökben, habár csak anyagi veszteségeért is, kárpótlást követelhetni. Ne engedje az igen tisztelt törvényhozó testület, hogy ez tovább is így maradjon. Ne halogassa tovább a' törvénykezés olly szűkessé vált rendezését, mert minden percért, — melly a' gondjára bizott honfiak szabadságát veszélyezteti, e' testületre sulyosul a' számadás terhe. Ott, hol a' személyes bátorság biztosítva nincs, hasztalan minden törekvés a' vagon-biztosításra. Ott a' boldogság föl nem virul soha! — Vajha e' nagy reményekre jogosító hongyülés, ne oszolnék el a' nélkül, hogy gondoskodását e' tárgyra is kiterjesztené! kiterjesztendé pedig minélelőbb, ne hogy az időből ki fogyván, működése e' tekintetben üdv- és eredménytelenül enyészszék el. De én hiszem is, hogy e' gondoskodás nem fog sokáig késni. Siker koszoruzza munkálkodásukat!

Ármós B.

Felvilágosítás a' II. András korabeli zsidóügyben. Tek. Veszprém megye érdemes első követe a' jelen országgyűlésen akép nyilatkozott II. András korszakáról a' zsidók ellenében, mintha ezek, ki tudja, milly veszélybe sodorták volna Magyarországot. E' vádat a' mult történetek örökké tartó 's olly könnyeden el nem fordítható igazságon alapuló okokkal meg nem ezáfolni bűnök 's egyszerűs mind gyávaaságnak tartanak velem együtt többen.

Hogy a' tek. követ ur 's mind azok, kik bennünket II. András türelmetlen korszakával ijesztgetni szeretnek, a' történetet nem minden oldalról isméri, következőkből kiviláglik: történetünk lapjait forgatván ugyanis mindenek előtt az öllik szemekbe, miszerint II. Andrásnak 1222ben a' zsidók ellen hozott törvénye ezen király alatt, ki még ezután 12 évig országlott, foganatba nem ment. Ismételtem, itt figyelmet kérek, a' 13dik században egy a' zsidók ellen hozott törvény végre nem hajtatott! — e' tény nyilvánosan a' törvény korszakosságát mellett szól. Csak 1229ik évben, külföldi pap vala az, t. i. lüttichi Róbert, esztergami érsek, ki IX. Gergely pápát tulzott értesítési által ingerelte arra, hogy Andrásnál a' kérdéses törvény végrehajtását sürgesse. A' király azonban csak akkor tevő le az esküt, miszerint a' törvényt életbe léptetendé, miután Róbert érsek a' pápa helybenhagyásával anathemát mondott ki az egész országra (Katonahistoria pragmatica Hungariae dissertatio XXIV. CCCLXXXVII.) Hogy ezen anathema a' zsidók ellen valamit bizonyítva, azt ugyan maga tek. köv. ur is nehezen fogja állítani akarni. Mert ha a' zsidók II. András alatt olly becsületlenek lettek volna, hogy azokat egy 19dik századbeli országgyűlésen idézhetik például, minek az anathema? a' nélkül is elmozdíthaták hivatalaikból, ha a' nép szava őket mint ollyanokat kárhooztatta. Vajjon soksége volna é mai nap anathemát mondani a' sz. kir. városokra, hogy zsidót be ne fogadjanak?! — Külföldi papok agitáltak tehát akkor a' honi izraeliták ellen. Hogy az országos rendek sürgették volna a' törvény végrehajtását, arról a' krónika mitsem mond; mi megintarra mutat, hogy a' zsidó tisztviselőkügyességük 's becsületességük nélfogva (?) nélkülözhetlenekké (?) tették magokat az állodalom közügyére rézve. Lehetek ugyanis 's voltak is ollyanok, kik a' király távollétté magok hasznára ügyesen tudták fordítani 's pedig aljas eszközök által, igenis, ez tagadhatlan; de tagadhatlan egyszerűs mind, mikép egy bizonyos rend nem kevésbbé volt fáradhatlan önhaszná utáni törekvésiben. Ugyanez kitetszik Pray jezuita ezen szavaiból: „Semmiel jobbak nem valának a' zsidóknál az esektől az adóbeszedésre megbízott keresztyének, kik az elérendő nyereség kedveért a' papokra szokailan terhekkel tolanak 's midőn ezek magokat a' törvény tekinetlyével védelmezik, még az egyházi javakat is erőszakosan sajátukká tevék“ (Pray historia regum Hungariae. Andreas II. IX. pag. 224). 'S innét érthetjük legjobban, miért agitáltak a' papok a' zsidók ellen. Sőt később IV. Béla 1239ikben kénytelenítve érzé magát a' pápához folyamodni, miszerint engedné meg, hogy a' pénzverő-hivatalokat a' zsidóknak elbérélhesse, mi meg is történt (Litt. Gregorii IX. apud Katonatom. V. pag. 863). A' királyt. i. annyira meg vala elégedve zsidó hivatalnokival, hogy 1251ikben a' magyar zsidóságot több szabadítékkal ruházta fel.

Ezek következtiben én azon állítást, miszerint a' zsidók II. András alatt alacsony magaviseletük által idézték volna

elő a' többször érintett törvényt, mint alaptalant — simpliciter tagadom. Az akkori törvényt nem a' politika, hanem a' fanatizmus szüleményének tartom 's megfoghatatlan csuda előtetem, hogy a' 19dik században egy felvilágosult követ a' 13ik század fanaticus határozatára hivatkozik, a' nélkül, hogy a' kérdést történetileg minden oldalú mély megfontolásra méltatta volna.

Végül legyen szabad két észrevételt ide csatolnom; ugyanis Iör nem tilthatnak el minket, a' multat szinte úgy ismerni, mint bárki más, 's ezen ismertetünk következtében meggyőződni arról, miszerint mi zsidók soha jobbak nem valánk a' korszaknál, mellyben éltünk, de rosszabbak sem; 's ha a' zsidók II. András alatt aljasságot tanusítanak, akkor is korszakuk irányát követték. 2or Attól sem tilthatnak el, hogy a' jelenkort szemmel tartsuk; 's ennek következtében a' nemeskeblű magyar nemzetől méltán várhatjuk, hogy megfontolandják, miszerint helyzetünknek más vallásbeliekhez képesti aránytalanságánál fogva, sokszor kénytelenítettünk hallani, miként a' megyék gyűlésein ez vagy ama táblabíró a' zsidók uzsoráskodása ellen kikel, némelykor egyedet is nevezvén meg; de mi viszont meg nem nevezhetjük azon táblabírákat, kik szinte 's talán aljasabban uzsoráskodnak, mert szólnunk nem szabad. Reméljük pedig, hogy a' zsidótörvények kidolgozásában olly modort alkalmazand a' törvényhozó testület, minélfogva Magyarország inkább Angliától tanuland valamit, mintsem ez amattól tanuljon. — Pápa, téllhó 9kén 1848. Bleuer Ignác nyilvános tanító.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. A' Mississipibe ömlő folyók nagy vízárdaást okoztak, melly borzasztó nyomor szülője lón. Ezernyi család maradt lak nélkül, szarvasmarha, lovak és sertések nagy mennyiségben ragadtattak el 's mi legzomorítóbb, számos ember veszett a' hullámokban el. A' városok szigetekül álltak ki a' vízből; Cincinnatiban a' templomokat nyiták föl a' lak nélküli nép számára. Ohio mentiben nem volt egyéb hallható mint jajveszékés a' határtalan szerencsétlenség miatt. — A' mexicói hírek kissé érdekesek. — A' queretaro kormány ellen Santa Anától kibocsátott nyilatkozvány, melly a' nemzetet 50 ezer főnyi hadsereg-képezésre hívja föl harcfolytatás végett, a' queretaro katonaságnál viszhangra talált. Nov. 22kén hagyá oda Tehuacant Santa Ana 's a' 16 ezer főnyi oajacai csapat fölötti parancsnokságot vette által. Ezzel fenyegeté a' queretaro congressust, mellynek legtöbb tagja béke mellett szavazott. Scott tábornok azonnal erős hadsapatot küldött a' congressus tanácskozásai védelméül. Bustamente mexicói főparancsnok haduleszre hívja meg folyvást Guanajuatóban volt; serge 9 ezer főből állott. Az új elnök Anaya tábornok a' congressusban belépti beszédet tartván, különösen azt emelé ki, mikép becsületlen békekötésben soha nem egyezik meg. — Scott tábornok parancsára Worth és Pillow tábornokok, mivel a' főparancsnok ellen bizonyos levelökben illedelmetlenül nyilatkoztak, váratlanul elfogatattak. — Taylor tábornok nyilvánosan kijelenté, mikép a' legközelebb elnökválasztásnál versenytársul lépénd föl.

SPANYOLORSZÁG. Madridból dec. 26káról írják: minden oldalról súlyos vészölleg tornyosult a' volt könnyelmű pénzügyminiszter fejére. Salamanca vagyonállapota ollyannyira meg van rongálva, hogy már ingóságait foglalák le hitelezői. A' dalszínzeti 's tánczmutatványi vállalkozásra a' Circóban, mellyet a' madridi nagyvilág élültségére évenként 40 ezer piasterral pótol, immár felhagyott. De most személyes bátorléte is veszélyben forog. Három év előtt Salamanca bizonyos Leon urat bizott meg kereskedelmi ügyeiben utazásra Havannába. Ennek távolléte alatt fiatal otthonmaradt nőjét Salamanca különös vonzalma tárgyau használta. Egész Madrid tanuja volt azon fényes áldozatoknak, mellyeket Salamanca a' távollevő Leon nője lábaihoz rakott, 's azon korlátlan hatalomnak, mellyet az imádója fölött gyakorolt. Miután balra magyarázás soha sem hijányzik, általánossá vált azon hiedelem, miszerint Leon kedvező föltételek mellett szándékosan hagyá oda a' tért. Most azonban Leon, ki az alatt még folyvást Malagában maradt, észrevette Salamanca üzletei szerencsétlen végződését, 's 14 nap előtt ide sietett. Első látogatását testvérénél, Leon y Navarrete tábornoknál tette. Ez azonban elutasította őt azon kijelentéssel, mikép csak akkor fogadhatja el, ha a' nevért terhelő gyalázatot előbb vérrel mossa le. Zambrano marquisnál, kihez Leon ezután fordult, hasonló választ kapott. Ekkor töltött pisztolyokkal ellátva saját lakába sietett. A' házi szolgál, ki azon urat nem ismeré, — vonakodott őt beboocsátni, azonban Leon e' kiáltással: „én vagyok e' háznak ura,“ félre taszította azt 's bejelentetlenül rohant nője alvótermébe, ki épen Salamancával a' napi események fölött mulatott. A' felbuzult férj majd reá majd nőjére irányzá egyik pisztolyát, 's esküvék, mikép mind a' kétőt lábaihoz teríti. Salamanca ezen önviseletet udvariatalannak találta 's minden szónoklati tehetségét összeszedte, mind a' mellett aligha kerüli el a' halált, ha barátja Gandara ezredes, ki nem egy párbajban bizonyítá be lövészi 's vágási

nagy ügyességét, a házi szolgától előhivatva, pisztolyal kezében nem lép a szobába. Ez előtt lebecsültá pisztolyát Leon s megegyezék, hogy az ügy közte és Salamanca közt párba utján egyenlítették ki. Utóbbi azonban elmaradt, mert Salamanca írásban nyilván elismeré, mikép Leont annyira megbántotta, hogy nem érdemes megvinni vele. Szintugy írásban bizonyítá becsületére, hogy Leon ur semmi pénzt nem kapott tőle. Utóbbinak rokonai mindazáltal nem elégteltek meg e' nyilvánításokkal, s miután Leon folyvást fenyegetőzik, miszerint Salamancát útszán lövi meg, illy körülményekben ez csak Gandara ezredes kíséretében mer nyilván megjelenni. Leon ur az alatt hirtelen eltűnt nője ellen való pert kezdvén, Salamancát még házasságtörési váddal is, melyre spanyol törvények körülmények szerint 8 évi fogságot rendelnek, fenyegeti. A' congressusi vádper-bizottság Salamanca ellen nyilatkozott s indítványait a' congressus 128 szóval 39 ellen elfogadta. A' vádper elvégre még a' tanács elé vitetik, — Espartero jan. 7kén reggeli 4 óraker érkezett Madridba, barátjai fáklyás zenével készülének őt megtisztelni.

ANGLIA. „Avenger“ gőzfregát az afrikai partoknál hajótörést szenvedett s egész legénysége — mintegy 270 ember, a hullámokba veszett. — Parancsnoka Napier kapitány, mostoha fia volt az e' nevű híres admirálnak.

Limerick irlandi grófságban az első gyilkos Ryan Vilmos, egy az egész országban elhíresült gonosztevő, az eskütszék által halálra ítéltetett. A' „vétkes“ kimondatását legnagyobb egykedvűséggel hallgatá. Kivégeztetése febr. 7én megy véghez. Azóta ismét két gyilkosra mondá ki az eskütszék a' „vétkes“t.

FRANCZIAORSZÁG. Abdelkader meghódolta már is gyümölcsöket hozott. Aumale herceg indítványára a' kormány két ezred gyalogságot s egy ezred lovasságot hivat Afrikából vissza.

A' páirkamra v. felirati tanácskozásai nagy figyelmet gerjesztenek az egész orsz. ban. Erős ellenzéki szellem nyilvánult azon testületben, melynek főiratai különben a' kormá-

nyi gondolkodás viszhangjai szoktak lenni, s mint egykor a' követkamra volt, ugy most a' páireké kezd a' közvélemény közlönye lenni.

OLASZORSZÁG. Livornóban f. hó elején nagy ingerültség támadt azon hír következtében, miszerint ausztriai sereg lépnek Modenába. Utezasarkokon nagy czédulák voltak felragasztva, dagályos szavakkal védelemre szólították fel a' népet az idegenek ellen s valamennyi kávéházban lázító beszédek tartattak e' czélra. Minden este — így szól egy jan. 3kai levél Livornóból — köztérekén csoportok alakulnak, melyek közepéből az ismertes olasz gunykiáltások mellett a' „fegyverre!“ s „halál a' németeknek!“ fenyegető szavak hallatszanak. A' kormányzó s többi hatóság mindent elkövet a' nép csilapítására; s csak az a' szerencse, hogy a' polgárság csekély részt vesz e' nyugtalankodásokban. Kedvenc eszméjük most e' mozgalomfiaknak: egyesülés Olaszország és Schweiz közt. — Ez utóbbinak segédelmével remélik az ausztriaiakat elűzhetni Olaszországból s híresztelik, mikép e' végre már lépések is tétettek legyen. Jan. 6kán az elégtelenség csakugyan ki is tört a' fennevezett városban, — ez élja mindazáltal a' hatóságok részéről közbelépés által meg lón hiusítottva. A' főkolompokok elfogatván, Elba szigetére vitettek számkivetésbe.

Egyik genuai lap jan. 12kéről következőleg ír: „a' je-suiták eltávoztak a' városból, nem tudni: vajjon önként vagy kinek felszólítására. Csak néhány kevés létezik még a' collegiumban, melytől növendékei két harmada bucsut von. A' városban legtökéleteseb nyugalom uralkodik.“

OLÁHORSZÁG. Bukaresztben mult hó végén egy olly esemény fordult elő, mely az emberi nem sülyedtét kiáltólag hirdeti s melyhez hasonló kegyetlenségi tény legvadabb emberfaj történelmébe illenek. Az esetet egy dec. 23kai bukareszti levél következőleg adja elő: mult héten dec. 17dikén, éjjeli 10 óraker egy droska állott meg bizonyos bába lakása előtt. Két álarozos, esinosan öltözött ur lépett a' szobába s a' megijedt aszszonyt tüstinti velök menésre szólították föl. A'

bába ugyan vonakodott, de a' nekiszegzett tör s lóművek, valamint a' nyilvánított fenyegetések legyőzték ellenállását s lezárták a' segélykiáltásra fölnyit ajkakat. Bekötött szemmel vitették egy óránál tovább idestova, s midőn a' kötést levették szeméről, mint látszék a' bukareszti szőlők egyik alacsony gunyhóban találta magát. A' kemenczében erős tűz lobogott s a' gazdag és szép teritékü ágyon egy hasonlag álarozos de alakja után itélve, fiatal és gyöngéd hölgy feküdt szülési fájdalomokban. A' bába tüstint hivatásához fogott, s a' hölgy egy egészséges figyermeket szült. Alig történt meg ez, egyike az álarozos uraknak, kik azon egész idő alatt a' szobában maradtak, a' kemence tüzét felszítá s a' bábának parancsolá: vesse be a' gyermeket. A' szegény aszszony nagyon megijedt, reszketni kezdte, sirni és kiáltozni, térdre omlott s Krisztusra kérte kegyetlen kínzóit, kimélték meg őt e' gyilkosságtól — de mind ez hijába volt, sőt tüstinti megölésse fenyegették őt, ha parancsukat nem teljesíti, mert csak ugy biztosíthatják magukat hallgatásáról. A' tüzhelyhez huzcolták őt, mellének szegzék a' fegyvereket s kényszeríték őt a' borzasztó tette. Az elrémült, miután minden egyéb akaraterője elhagyá, elejté a' gyermeket, — s az ártatlan kised iszonyuan kiáltozva megérinté a' lángok széleit! — Ekkor ugy látszék irgalom szállta meg az egyik gyilkost, s ez megszabadítani akará a' gyermeket, de a' másik kiragadá azt kezéből s azizzó kemenczébe dobá, hol is az azonnal elnémult. — Ezen borzasztó katasztróph végével a' bába szeméit bekötötték, s hoszszas idestova kocszás után késő éjjelkor lakában tették le. A' bába állítólag azonnal reggeli 4 óraker jelentést tón az egész iszonyatos eseményről a' rendőrségnél, mely azonban legszorgalmasb kutatás daczára sem jött még a' tettesek nyomába. Az esemény valóban olly rettenetes, hogy szinte hajlok vagyunk hinni, mikép a' bába tán erősen álmodék ollyasmiről s ennek következtében ütött zajt még izgatott állapotában a' hatóságnál.

Dunavizálás: Budán, 23án: 3' 2" 9" az 0 fölött.

11ik szám.

É R T E S Í T Ó.

1848.

† Jégverés ellen bizt. magyar egyesület. A' f. h. 22kén tartott közgyűlésben 1847dik évi zárszámadás mutattatott be, melyből azon örvendetes eredvény vala tapasztalható, miszerint a' társaság folytonos gyarapodásban van.

Ez évben a' biztosítottak száma 1537re ment, s az első négy osztálynak szaka (i. i. a' szőlön kívül) nemcsak teljes 100 pettel kármentesítették, hanem a' tartalék-pénztár számára még 9212 fl. 49 kr p. p. takarított meg.

A' szőlőbiztosítás kevesebbé volt szerencsés, mert ezen szak kárvallottai csak 27 pettel kármentesíthettek. De sok év óta nem is érték a' szőlőket olly sűrű és dúló jégviharak mint az idén, főleg Eszék, Karlovicz, Vukovár, Újvidék és Lugos környékein, hol a' szőlőket két sőt három jégvihar is érte, még pedig majd mindig szélvész és felhőszakadások kíséretében, úgy hogy csak a' szőlőkarok kétszáz huszonegyre rughak. Azonban egy részről illy jégviharos év a' legnagyobb ritkaságok közé tartozván, más részről a' szőlőgazdák várható nagyobb részvéte által a' károsodhatás veszélye is inkább megoszolván, ezen szakban is jobb jövődöt várhatni.

A' folyó esztben az egyesületet összesen (az alább következő névsor kimutatása szerint) 280 jégkár terheli; öt éves fenállása óta összesen 611 kára volt s tartaléktőkéje a' f eszt. végével teszen 13,404 fl. 5 krt p. p.

Az egyesület ugy a' jelentékesb mint a' kisebb birtoku gazdák részvéte által eddig is már örvendetes kiterjedést nyert, s bizton remélhetni, hogy a' mindig növekedő köznéltánylás és a' mezőgazdaságra olly nagy befolyást gyakorló biztosítás szükségének naponkint fejlődő érzete ezen intézetet mind inkább meg fogja szilárdítani. — Pest, dec. 24kén 1847. Weisz Bernát Ferencz, igazgató.

1848diki jégkárak:

Ügynökség	Károsodott neve	Ügynökség	Károsodott neve	Ügynökség	Károsodott neve
Arad	Strasser Lipót.	Eszék	Mossinczy József (2)	Komárom	Dobronyi János.
Aszód	Alka József.		Sunk Mihály.	Nagy Pál (2).	Nagy Pál (2).
	Duza János (2 kár.)		Ns Siprák János.	Deuts Fülöp	Deuts Fülöp
	Mészáros János.	Esztergam	Pani Juhász Márton (2)	Flórián Ferencz.	Flórián Ferencz.
B. Gyarmat	Ifj. Schréter László (2)	Gálszécs	Held Simon.	Gombás János.	Gombás János.
	Kacsokovits Dienes.		Heller Bernáth.	Házás Ferdinánd.	Házás Ferdinánd.
	Prónay Imre.		Kleinmann Izsák.	Házás Samu.	Házás Samu.
	Szabó Lajos.		Kohu Izsák.	Ikner György.	Ikner György.
Báttaszék	Gruber József.	Gyöngyös	Szítás Efraim.	Nagy Ferencz.	Nagy Ferencz.
	Nemes Hegyesy Ádám.		Eösz László.	Simon Mihály.	Simon Mihály.
	König Ádám.		Gróf Károlyi György.	Sipos Ádám.	Sipos Ádám.
	Koller István J.	Hodlág	Ellgecz József.	Takács György.	Takács György.
	Mayer Mihály.		Hammer József.	Timár György (3)	Timár György (3)
	Ullein Ferencz.		Korinyik Lajos.	Antonovits Mózes	Antonovits Mózes
	Unger István.		Kovácsits Antal.	Deszko A. L.	Deszko A. L.
	Ns Veszely Ferdinánd.		Oszvald Ferencz.	Gyorgyevits A. (2).	Gyorgyevits A. (2).
B. Csaba	Omaszta Zsigmond (3)	Illok Palánka	Herczeg Ferencz.	Darvas Dániel.	Darvas Dániel.
Bezdán	Spitzer Márton.		Keszner József.	Albrecht Gertrud.	Albrecht Gertrud.
Brassó	Lassel Ferencz.		Konrád Samu.	Balogh Ferencz.	Balogh Ferencz.
	Teutsch Samu.		Löwy Volfgang.	Beck Amália.	Beck Amália.
Cserevitz	Jankovits Fant.	Kaposvár	Tasch János	Brendus János	Brendus János
	Maricz János.		Bárany Tamásné	Deutsch Ge zon (2).	Deutsch Ge zon (2).
	Nicolits Vazul.		Körmeny József.	Deutsch Lebl (2).	Deutsch Lebl (2).
	Parosetits Márton.		Reiszner Domonkos (2)	Deutsch M. H.	Deutsch M. H.
	Trur Mátyás.	Karlovicz	Gelinek Péter (2).	Deutsch Zsigmond.	Deutsch Zsigmond.
Csongrád	Mandl Adolf (2).		Hlits István (2).	Fester József.	Fester József.
	Puliczter Farkas.		Kozsik Andrá (2)	Höfler Antal.	Höfler Antal.
Debreczen	Kálmán Kelemen		Lazarovics Tamás (2).	Höfler Henrik.	Höfler Henrik.
Dombóvár	Bo sos József.		Nikolics Miksa.	Jakobé Éva.	Jakobé Éva.
	Neuszer Lipót.		Radovanovits Pál (2)	Jenky György.	Jenky György.
	Szakállas István.		Wagner János	Kornek Ferencz.	Kornek Ferencz.
Eger	Hering József.		Weizkopf Antal.	Lachner Ágoston.	Lachner Ágoston.
	Perlaky Flórián.		Zsivanovits Mihály (2)	Liszka János.	Liszka János.
	Ujhelyi Mihály.	Kassa	Farkas Áron.	Lupu Józsa (2).	Lupu Józsa (2).
Eperjes	Adamovits Antal (2).		Macza József (2).	Ns Marsowszky L. (2)	Ns Marsowszky L. (2)
Eszék	Almássy uradalom (2).		Czimmermann Arnold.	Mayer Erzsébet.	Mayer Erzsébet.
	Csepini uradalom (7).	Kiskér	Burghard Fülöp.	Nachtnebel Judit.	Nachtnebel Judit.
	Hllinger György.		Gruby Gerzon (2).	Oszeczky János N.	Oszeczky János N.
	Ns Mossinczy Antal (2).		Hajnöczy Samu.	Panajot József (2).	Panajot József (2).

Ügynökség	Károsodott neve	Ügynökség	Károsodott neve	Ügynökség	Károsodott neve
Lugos	Popovits Jova (2).	N. Rőcze	Török Dániel.	Újvidék	Milutinovits István (2)
	Posta György (2).	N. Tapolcsa	Goldner Lipót.		Polzovits Natalia (3).
	Pruvu György (2).	Pécs	Blauborn János.		Stefanovits Ignác.
	Schiszler János.		Pajnády József.		Szaranda Péter.
	Szoboda György.	Podol n	Ferbstein Lipót.		Weinberger József (2)
	Walter Ferencz.	S. A. Ujhely	Gyózá József (2).	Vác	Brasza János.
	Weinhardt Antal.		Kovács Ferencz.		Mészáros Mihály.
	Weisz Katalin.	Soprony	Gaal József.	Versecz	Ns Szabó Antal.
	Altmann Miksa.	Szeged	Deszki uradalom.	Vinkowcze	Csurilovich (2).
	Frater József.	Sz. Fehérvár	Gr. Batthány Lajos (2)		Eichberger.
	Mayer Mózes.	Sz. Benedek	Simovits István.	Vukovár	Georgevich Péter.
	Patiny Lajos.	Sz. Gothárd	Sommer Mihály.		Assimarkovich D.
	Roár Jakab S.	Szikszó	György Ferencz.		Bakalovich András.
	Ifj. Szakál Pál.	Szolnok	Zuber Sándor.		Berich Lukács.
	Theil Regina.	Talya	Erdélyi Alajos.		Berko Mihály.
	Dapsy József.		Thurányi János.		Buchin ler Ferencz.
	Fazekas László.	Temesvár	Dekall József.		Damjanovich György.
	Klein Andrá.		Deak János.		Dimitrievits András.
	Krasznay István.		Koller János.		Jovicsich György.
	Muth János.		Onossy Antonia.		Komanovich P. és G.
	Szalay László		Petrovits János.		Michailovits Constant.
	Ozv. Szücs Sámuel (2)		Rosch György.		Moeznay János.
	Ujváry Ferencz.		Szabó Antal.		Müller Károly.
	Bokorny Ferencz.	Tevel	Marx Bernát.		Muranich Jakab.
	Droschmir Mihály.	Tokaj	Bonis Barnabásné.		Naypar Károly.
	Frey Mihály.		Hajduk K.		Novich József.
	Juranovits József.	Uj Szöny	Marezell Katalin.		Panaftovich Miklós.
	Kominesár György.		Nagy Gáspár.		Csurilovich Athanász.
	Lux Ferencz.	Újvidék	Cseky Mihály.		Petrovich Péter.
	Negele Péter.		Forovits György		Philippovich N.
	Saczker György (2).		Gvozdanovits János		Pukles József.
	Stwertnyiczky József.		Hueber Zsigmond.		Raskovich Istvan.
	Szlinesák János.		Jakowhewits Sebesty.		Stephanesevityörgy
	Ullreich Antal.		Jarkovics György.		Swagel Ferencz.
	Eckstein S. (4)		Jankovits Constant (2)		Vukatinovich Péter.
	Hain István (2).		Joanovics Pál.	Z. Egerszeg	Kerkápolvi Sándor.
	Benedek Dániel.		Kirjakovits Dóme.		Selley Elek.
	Homola Rudolf.				

Pályázati hirdetés.
Felsőbb rendeletnél fogva ezennel közhírré tétetik: hogy a' magyar királyi tudományos egy-

Pályázati hirdetés.
Legfelsőbb kegyelmes királyi határozat következtében, a' kolosvári feltanodánál kegyelmesen rendszerített egyházi jog és állodalomtanszékek elnyerése végett, új pályázás rendeltetvén, ezekre a' magyar királyi tudományos e-

Némelly páholy és zártzések bérlők részéről, egymással merőben etlenkező és egymással sehogy össze nem egyeztethető felszólítások küldettek az igazgatósághoz az operai napok elrendezése iránt. Miután az operai napokat, ha az intézet egyéb érdekei és előre ki nem számítható körülményei engednék is, az operai tagok véletlenül közbejövő egészségi változása miatt, biztosan kijelölni egyáltalában nem lehet: a' t. cz. bérlő uraságok, kik helyeiket másod vagy többed magokkal bérlék, kéretnek egész tisztelettel, hogy ezen egész privat ügyet, egymás közt sziveskedjenek aként elintézni, hogy az operai előadásokat, bizonyos időhöz nem kötve, egymást felváltva élvezhessék; mert az igazgatóság, a' legjobb akarat mellett sem alkalmazhatván a' játékrendet ezen igényekhez, e' részben valamint eddig nem vállalt, ugy ezentul sem vállalhat el semmi kötelezettséget. Pesten, január 19én 1848. Szgligeti titkár.